
LEDARE

FÖRÄNDRA FÖR ATT BEVARA

När Svensk Tidskrift återuppstod år 1911 var det en imponerande samling som stod bakom.

Eli Heckscher och Gösta Bagge var redaktörer och bland medarbetarna fanns Verner von Heidenstam, Erik Axel Karlfeldt, Nathan Söderblom, Ragnar Östberg och många andra.

Stiftarna av det som kom att kallas den svenska konservatismens röst förklarade tidskriftens politiska hållning:

"Denna redaktionella ståndpunkt är oberoende af de särskilda politiska partiernas program, och om man vill söka i allmänna vändningar sammanfatta dess kärna kan den - ehuru slagord föga betyda - sägas vara: den svenska statens inre och yttre styrka och statsarbetets effektivitet, till stöd för landets gemensamma uppgifter, till vård om rikets internationella ställ-

ning och till statsintressets befrämjande emot alla enskilda partiers och klassers öfvergrepp eller oberättigade anspråk."

Svensk Tidskrifts nuvarande redaktion vill gärna framhålla: Vi skriver under vartenda ord av Svensk Tidskrifts första programförklaring. Kloka åsikter blir inte föräldrade bara för att det gått 80 år.

Till ett av de många glädjeämnena med att vara läsare och vän av Svensk Tidskrift hör att inte behöva rodna och harklande hänvisa till tidsandan, förändrade omständigheter eller sent vunna insikter när man får höra om sin tidskrift för 5, 10 eller 50 år sedan.

En artikel i Sydsvenska Dagbladet nyligen om den pågående debatten om historiesynen börjar med att referera debatten i 1919 års Svensk Tidskrift, för att sedan konstatera att egentligen är det samma debatt som nu åter rasar i radio

och på kultursidorna. För Svensk Tidskrifts läsare är detta ingenting ovanligt. Och för våra sympatisörer är det ingen överraskning att det finns bestående sanningar.

När världens nyfikenhet kittlades av bolsjevikerna som gripit makten i Ryssland, konstaterade Svensk Tidskrift 1918 att "ljuset från öster består mest av flammorna från mordbrand och våldsdåd". Varningarna i SvT året därpå, för hur nyserbisk nationalism kan sprida söndring i Europa ekar kusligt aktuella. När enigheten var stor om att krig tillhörde historien, talar SvT med den drucknes envishet mot nedrustningar under hela 1920- och 30-talet. SvT oroas över att fascismen kan "urarta till tvång och våld" innan Hitler ens hade utgivit Mein Kampf. Svenska skattebetalare hade besparats många miljarder i utgifter om våra tiders bankdirektörer hade läst Eli Heckschers analyser av 30-talets fastighetsmarknad. Under tidiga 30-talet när antisemitism och rasbiologi fortfarande fascinerade vida kretsar, känns det befriande att läsa Svensk Tidskrifts hårda ord om "barbarisk atavism, värre än utrotningen av hugenotterna". Likaså känns Svensk Tidskrifts konsekventa linje mot offentlig expansion, för Baltikums frihet eller Gunnar Heckschers engagerande plädering för europeisk integration innan ordet ens var upfunnet, idag mer aktuella än någonsin.

Det ter sig naturligt att en tidskrift, som inte behöver vara modern genom att byta åsikter, inte heller ständigt behöver byta skepnad. Visst finns det de, som från tid till annan, tyckt att vi, likt många andra tidskrifter, bort hitta på ett litet fräsigare och modernare namn, lätta upp texterna med skojiga bilder, roliga tävlingar och mer tidsenligt snabbblästa snuttar och opinionsundersökningar.

Men så har det inte blivit. Kloka åsikter rostar inte. En bra tidskrift skall inte behöva sminkas om med modets växlingar: De gånger Svensk Tidskrift bytt layout under detta sekel är lätt räknade. När vi nu gör en sådan förnyelse, är det snarast en återgång till tidskriftens ursprungliga strama, av Arthur Sjögren utformade, utseende. Förändra för att bevara, även här.

De flesta tidskrifter brukar motivera förändringar i utformningen med stolta proklamationer om att nu råder en helt ny tid. Svensk Tidskrift vill uttrycka motsatsen. Den filosofi om måtta, förnuft, humanism, respekt för erfarenhet, politisk konservatism och ekonomisk liberalism som varit Svensk Tidskrifts linje under detta sekel, håller nog ett sekel till.

Men även om Svensk Tidskrift har fått rätt i många förutsägelser och många krav har blivit verklighet, tycks det samhälleliga minnet bara bli kortare. Tre år efter socialismens fall, förefaller dess

läxor redan vara glömda. Med kuslig precision verkar varje generation vilja upprepa misstagen och bedra sig själv i tron om att vi, just vi, lever i en tid som är så unik att vi kan ta oss vilka friheter som helst.

I en tid när det politiska förnuftet tycks vara lika förgängligt som en åsiktsförklaring av Bert Karlsson eller en folkstorm hos Sivert Öholm, behövs ett liberal-konservativt förhållningsätt mer än någonsin.

GRÄNSLÖST EUROPA – ELLER GRÄNSLÖS SKULD?

”**D**anmarkisering” har dykt upp i debatten om Maastricht-avtalet som ett begrepp för en liten stats oförvägna uppstickande mot de stora. Men ordet är inte nytt, det har bland säkerhetspolitiska experter tidigare använts om strävan att vara med i en allians och få dess skydd utan att vilja betala dess kostnader, en teknik som Danmark som ”fotnotsmedlem” av NATO flitigt ansågs utöva. Att sålunda både ha kakan och äta den är väl närmast vad de danska förbehållen handlar om nu också, och det är svårt att se några skäl att heroisera detta förhållningsätt bara för att det handlar om en liten nation. Däremot

kan man kanske cyniskt pragmatiskt säga att det inte spelar så stor roll om danskarna får rätten att ställa sig utanför en europeisk försvarsgemenskap; deras bidrag skulle bli marginellt om det gällde att t ex agera på Balkan. Om det skulle bli ett större krig på kontinenten dras de in ändå och händer något i Norden finns ju alltid Danmarks NATO-medlemskap, fotnötter till trots.

Sveriges geostrategiska situation är helt annorlunda, och därför är det synnerligen malplacerat att i den svenska debatten nu börja diskutera om vi skulle kunna få samma slags undantag. Som Svensk Tidskrift hävdade i sin ledare i nummer 1/93 är det tvärtom så att